

BE-A0514_108789_107534_DUT

Inventaris van het kerkarchief Bottelare,
17de eeuw-1797 (1820)

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:.....	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Voorwaarden voor de reproductie.....	4
Toegangen.....	4
Aanwijzingen voor het gebruik.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Kerk en parochie.....	5
Armentafel.....	5
Archief.....	6
Geschiedenis.....	6
Verwerving.....	6
Inhoud en structuur.....	7
Inhoud.....	7
Toekomstige aangroei/aanvullingen.....	7
Ordening.....	7
 BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	 9
I. Aanwinst 1963.....	9
A. Kerk.....	9
1. Goederen.....	9
2. Boekhouding.....	9
6 - 33 Rekeningen. 1635-1779.....	9
B. Kerk en armentafel.....	11
C. Pastorie.....	11
D. Kerk, kosterij en armentafel.....	12
E. Armentafel.....	12
47 - 60 Rekeningen. 1663-1775.....	12
F. Briefwisseling en diversen.....	13
G. Processtukken.....	13
H. Varia.....	15
II. Addendum: aanwinst 2011.....	16

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:
Kerk Bottelare

Periode:
17de eeuw-1797 (1820)

Archiefbloknummer:
BE-A0514.482G

Omvang:
• Laatste bestanddeelnummer: 97.00
• Omvang geïndexariseerd: 1.11 m

Archiefbewaarplaats:
Rijksarchief te Gent

Archiefvormers:
Sint-Annaparochie te Bottelare, 12de eeuw - heden
Armentafel van Bottelare, 13de eeuw - 1796
Schoupe, Jan, Eerste helft 17de eeuw
Gilde van Sint-Anna in de Sint-Annaparochie te Bottelare, 1627 - ca. 2000

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De stukken van de inventaris zijn ouder dan 100 jaar en zijn vrij raadpleegbaar.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

TOEGANGEN

Deze toegang is een bewerking van de oude inventaris: VAN BUYTEN L. en VERHELST J., *Archieven van Oostvlaamse Kerkfabrieken (Oud Regiem)*, (*Rijksarchief te Gent*, II), Brussel, 1969, p. 329-332.

AANWIJZINGEN VOOR HET GEBRUIK

Bestandsdeelnummers uit deze inventaris dienen via het elektronisch archiefbeheerssysteem Archeion te worden aangevraagd onder het toegangsnummer 004/2 BOT. Bij het veld 'inventarisnummer' kan vervolgens het gewenste bestandsdeelnummer uit de inventaris doorgegeven worden. Het bestandsdeelnummer wordt links vóór elke archiefbeschrijving weergegeven.

Het verdient aanbeveling om het archief de eerste maal te citeren met zijn volledige naam. Nadien kan worden volstaan met een verkorte referentie.¹

1 Respectievelijk
volledig: RIJKSARCHIEF TE GENT, Kerkfabriek en parochie Sint-Anna te Bottelare, nr. [bestandsdeelnummer]
verkort: RAG, KA Bottelare, nr. [bestandsdeelnummer]

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Kerkfabriek en parochie Sint-Anna te Bottelare

GESCHIEDENIS

KERK EN PAROCHIE

De kerk van Bottelare werd voor het eerst vermeld in een charter uit 1108 verleend door Odo, bisschop van Kamerijk, waarin het bezit van de altaren van Merelbeke, Schelderode en Bottelare aan de Gentse Sint-Pietersabdij werd bevestigd. In 1187 werd dit bezit door paus Urbaan III aan voormelde abdij opnieuw bekrachtigd. In die periode hing de kerk of kapel van Bottelare af van de kerk van Merelbeke. De parochie Bottelare behoorde vóór de oprichting van de nieuwe bisdommen in 1559 tot de dekenij Aalst van het aartsbisdom Mechelen. Vanaf 1559 kwam Bottelare onder de dekenij Oordegem van datzelfde aartsbisdom. De *patronus* of *collator* (d.i. het recht om de pastoor voor te stellen ter benoeming) was in handen van de abt van de Sint-Pietersabdij die tevens de voornaamste tiendenheffer was.²

De beschermheilige van de kerk was aanvankelijk St. Marten, maar dit veranderde omstreeks 1650 toen de Heilige Anna de patroonheilige werd omdat zij alsmaar aan populariteit won. De kerk van Bottelare werd in de loop der eeuwen verschillende keren herbouwd. De belangrijkste verbouwing vond plaats in 1650 die grotendeels het uitzicht van de huidige kerk heeft bepaald.³

ARMENDIS

Tafels van de Heilige Geest of armendissen werden vanaf de tweede helft van de 13de en begin van de 14de eeuw op parochiaal niveau georganiseerd. Ze ondersteunden enkel de armen die tot de desbetreffende parochie behoorden en die een penning of loodje konden voorleggen.⁴ Het beheer van deze instellingen was in handen van de armen- of Heilige Geestmeesters, terwijl de controle werd uitgeoefend door de dorps- of stadsmagistraat. Bedelingen gebeurden aan huis, meestal in de vorm van levensmiddelen, kledij, brandstof

-
- 2 Bottelare, in DE POTTER F. en BROECKAERT J., Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen (Eerste reeks: Arrondissement Gent, I), Gent, 1864-1870, p. 13-14, 20.
- 3 DAEM M., Votiefschilderijen en mirakelboek Sint-Annaverering te Bottelare, Oostakker, 1982, p. 4, 10.
- 4 DE MECHELEER L., Armoede in de Late Middeleeuwen, in DE MECHELEER L., De armoede in onze gewesten van de Middeleeuwen tot nu, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1991, p. 29.

of geld. De inkomsten van de Tafels waren vooral uit schenkingen afkomstig.
⁵De stichtingsdatum van de armentafel van Bottelare is niet gekend, de oudst bewaarde armrekening dateert uit 1663.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

Het archiefbestand werd ongeordend bewaard in de pastorie en in de sacristie. Het oude archief lopend tot 1800 bevond zich voornamelijk in de sacristie terwijl in de pastorie het modern archief met enkele oudere archiefstukken uit de 17de eeuw werd bewaard. ⁶

VERWERVING

Ingevolge de Archiefwet van 24 juni 1955 (B.S. 12 augustus 1955) en het uitvoeringsbesluit van 12 december 1957 (B.S. 20 december 1957) werden er veel archieven overgebracht naar het Rijksarchief. Dr. Carlos Wyffels slaagde erin om tal van pastoors en voorzitters van kerkfabrieken te overtuigen om hun archieven over te brengen naar het Rijksarchief. Het oude kerkarchief van Bottelare werd door de pastoor overgemaakt aan het Rijksarchief te Gent op 15 juni 1963. ⁷Het kerkarchief werd pas op 28 juni 1966 ingeschreven in het aanwinstenregister. ⁸Op 28 maart 1985 werd er een rekest gericht aan de markiezin-douairière van Rode ⁹binnengebracht door een anonieme schenking en dit stuk werd toegevoegd aan het reeds binnengebrachte archiefbestand. ¹⁰

5 MARECHAL G., Armen- en ziekenzorg in de Zuidelijke Nederlanden (11de-14de eeuw), in *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, II, Haarlem, 1980, p. 254-280.

6 Rijksarchief te Gent, Inspectiedossier, nr. 1613.

7 Rijksarchief te Gent, Inspectiedossier, nr. 1613.

8 Rijksarchief te Gent, Aanwinstenregister, 1966/21.

9 Zie nr. 5bis van de inventaris.

10 Rijksarchief te Gent, Aanwinstenregister, 1985/5.

Inhoud en structuur

INHOUD

Het archief bevat voornamelijk stukken betreffende het beheer van de goederen en de boekhouding van de kerkfabriek, de pastorie en de armendis. Alle stukken dateren uit de 17de en de 18de eeuw. Naast kerk- en armenrekeningen, bevat het archief een groot aantal processtukken.

TOEKOMSTIGE AANGROEI/AANVULLINGEN

Uit een inspectie op 8 januari 1963 blijkt dat er nog modern archief daterend vanaf 1800 wordt bewaard in de pastorie. ¹¹Dit archief werd in 2011-2012 in bewaring gegeven bij het Rijksarchief te Gent, zie toegang 004/4BOT2.

ORDENING

Onderstaand archiefschema werd opgesteld door L. Van Buyten en J. Verhelst voor de ordening van kerkarchieven. Voor het archief van Bottelare werd dit schema aangepast. De stukken van de kerkfabriek, de pastorie en de armentafel werden ondergebracht bij *II. Kerkarchief. Onderdeel I. Parochieregisters* werd weggelaten omdat deze registers niet in de inventaris werden opgenomen. Voor het derde onderdeel, *III. Documenten betreffende die kerk in andere fondsen*, verwijzen we naar *V. Documenten met een verwante inhoud*.

11 Rijksarchief te Gent, Inspectiedossier, nr. 1613.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

I. AANWINST 1963

A. KERK

1. GOEDEREN

1	Bezittingen. [17de-18de eeuw].	1 omslag
2	Testamenten en fundaties. [17de eeuw].	3 stukken
3	Vergunningsbrief van Filips IV. 22 oktober 1642.	1 stuk
4	Jaargetijden. z.d.	2 stukken
5	Documenten betreffende kerkgebouw, orgel, enz. z.d.	1 omslag
5 /BIS	Rekwest aan de markiezindouairière van Rode om toelating en steun te bekomen om het hoogaltaar te marmieren en het wapenschild van de markiezen te herschilderen. 1772, juni.	1 katern

2. BOEKHOUDING

6	6 - 33 REKENINGEN. 1635-1779.
1635-1636.	1 katern
7	1688-1689.	1 katern
8	1703.	1 katern
9	1704.	1 katern
10	1705-1706.	1 katern

11	1706-1707.	1 katern
12	1707-1708.	2 katernen
13	1709.	1 katern
14	1710-1711.	1 katern
15	1711-1712.	1 katern
16	1712-1713.	1 katern
17	1714-1715.	1 katern
18	1715-1716.	1 katern
19	1716-1717.	1 katern
20	1717-1718.	1 katern
21	1719.	1 katern
22	1719-1720.	1 katern
23	1723-1724.	1 katern
24	1727-1728.	1 katern
25	1730-1732.	1 katern
26	1733-1738.	1 katern
27	1739-1741.	

		1 katern
28	1742-1744.	1 katern
29	1745-1747.	1 katern
30	1748-1753.	1 katern
31	1754-1759.	1 katern
32	1776.	4 katernen
33	[ca. 1779].	1 katern
34	Uittreksels uit rekeningen van 1663-1664. 1665, ca.1720.	3 stukken
35	Bewijsstukken bij rekeningen (glazenmaker Jacobus Van de Poele e.a.). [eind 17de-18de eeuw].	1 omslag
36	Bewijsstukken bij rekeningen. z.d.	1 omslag
37	Bewijsstukken bij rekeningen. z.d.	1 omslag
38	<i>B. KERK EN ARMENTAFEL</i> Goederen. 1746-1777	2 stukken
39	Testamenten, fundaties, giften. [17de-18de eeuw].	1 omslag
40	<i>C. PASTORIE</i> Register van inkomsten. [17de eeuw].	1 deel
41	Inventarissen van goederen, meestal tienden. [18de eeuw].	1 omslag

42	Grondbezit. Schatting. 1762.	1 stuk
43	Verpachting van tienden te Bottelare. 1762-1767.	3 stukken
44	Verpachting van tienden te Ertvelde. 1691 en 1780	2 stukken
45	Rekening. 1777-1778.	3 katernen
 <i>D. KERK, KOSTERIJ EN ARMENTAFEL</i>		
46	Inkomsten van kosterij, jaargetijden ten laste van kerk of armentafel. ca. 1699.	1 stuk
 <i>E. ARMENTAFEL</i>		
47	47 - 60 REKENINGEN. 1663-1775. 1663-...	1 katern
48	1720-1724.	1 katern
49	1724-1725.	1 katern
50	1725-1728.	1 katern
51	1728-1730.	1 katern
52	1730-1735.	1 katern
53	1735-1738.	1 katern
54	1739-1741.	1 katern
55	1742-1744.	

		1 katern
56	1744-1747.	1 katern
57	1747-1753.	1 katern
58	1754-1759.	1 katern
59	1762-1775.	1 katern
60	1775-...	1 katern
61	Bezittingen. 1776.	1 stuk
62	Testamenten, fundaties, giften.	1 omslag
63	Verpachtingen. 1672.	1 stuk
64	Inkomsten. 1775.	1 stuk
65	Dagboek van uitgaven. 1765-1772.	1 schrift
66	<i>F. BRIEFWISSELING EN DIVERSEN</i> Briefwisseling en diversen. z.d.	1 omslag
67	<i>G. PROCESSTUKKEN</i> Kerk contra Heer van Rodes. 1665.	1 omslag
68	Daniël Dhont contra Heer van Rodes. 1665.	1 omslag
69	Pertus Mallants contra Heer van Rodes. 1665.	1 omslag

-
- 70 Pastoor Bartholomeus Van der Zee contra Karmelieten. 1669.
1 stuk
- 71 Pastoor Bartholomeus Van der Zee contra Lieven Verbaet. 1673.
1 omslag
- 72 Pastoor Bartholomeus Van der Zee contra prelaat van Sint-Pieters.
1677.
1 omslag
- 73 Pastoor Servatius Van der Zee contra Jan de Ruyver. 1696.
1 katern
- 74 Pastoor Servatius Van der Zee contra Judocus Oste, koster. 1701.
1 omslag
- 75 Pastoor Servatius Van der Zee contra prelaat van Sint-Pieters.
1709-1711.
1 omslag
- 76 Pastoor Anthone Blondeau contra prelaat van Sint-Pieters. [ca.
1730].
1 omslag
- 77 Pastoor Anthone Blondeau contra notaris Ignas Geeraerts. 1733.
1 omslag
- 78 Pastoor Anthone Blondeau contra Heer van Eegem, A. G. Delrio.
1744.
1 omslag
- 79 Pastoor Anthone Blondeau contra Judocus Schepens. 1753.
1 omslag
- 80 Kerk contra Pieter Hoste, koster. 1753.
1 omslag
- 81 Judocus de Saegher contra Kerk en prelaat van Sint-Pieters. [2de
helft 18de eeuw].
1 omslag
- 82 Martinus van Gansbeke contra Heer van Rodes en pastoor Anthone
Blondeau. 1786.
1 omslag
- 83 Fragmenten van processen. tot jaar 5.
1 omslag

-
- 84 *H. VARIA*
Staat van Goed van Jan Schoupe. 1633. 1 katern
- 85 Akten. [17de-18de eeuw]. 1 omslag
- 86 Opheffen van huwelijksbeletsels. 1651 1 stuk
- 87 Diversen over broederschappen te Bottelare en in omliggende dorpen. Z.d. 1 omslag
- 88 Uittreksel uit parochieregister. 1654-1660. 1 katern

II. ADDENDUM: AANWINST 2011

- 89 Authenticiteitsbewijzen van relieken. 1638, 1650
1 omslag
- 90 Stukken betreffende de opheffing van huwelijksbeletselen, waaronder akten van dispensatie. 1658, 1680
2 stukken
- 91 Stukken betreffende conflicten, hoofdzakelijk over een octrooi tot het maken en verkopen van wassen kaarsen (behandeld door de baljuw van Schelderode en Bottelare) en over een dispuut tussen de pastoor van Bottelare en de Gentse Sint-Pietersabdij (behandeld door de Raad van Vlaanderen en de Grote Raad van Mechelen). 1660, 1687, 1709-1732
1 omslag
- 92 Stukken betreffende de relatie tussen de pastoor en de kerkfabriek van Bottelare en het klooster van de karmelieten te Bottelare, waaronder de documentering van een aantal conflicten. 1666-1683, 1756 en s.d.
1 omslag
- 93 Stukken betreffende aflaten, hoofdzakelijk aflaatbrieven. 1680-1794
1 omslag
- 94 Akten van fundaties ten voordele van de kerk. 1709 en 1720
2 stukken
- 95 Inventaris van het archief van de kerkfabriek en de pastoor, dat door de erfgenamen van pastoor vander Zee aan de nieuwe pastoor werd overhandigd. 3 december 1711
1 stuk
- 96 Akte van fundatie van de Broederschap van de heilige Anna, inclusief bulle vanwege paus Urbanus VIII ter bevestiging van die fundatie. 1726-1727
2 stukken
- 97 Stukken betreffende financiën, hoofdzakelijk kwitanties en een akte vanwege de Staten van Vlaanderen over een rente ten voordele van de pastorie. 1778, 1782-1783 (1820)
1 omslag